

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. X. De Communicatione Idiomatum inter Deum & hominem, quæ ex Incarnatione est consecuta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

ampla inter
satisfactio-
nem puræ
creaturæ &
Verbi incar-
nati.

inter satisfactionem puræ creaturæ & Verbi incarnati. Primò, quòd sicut nulla creatura potest pertingere ad dignitatem Verbi incarnati, sic neque offerre tam proportionatam satisfactionem, quàm Verbum incarnatum obtulerit Deo Patri pro peccatis totius mundi. Secundò, quòd satisfactio Christi adæquaverit, immo longè excesserit debitum culpæ totius generis humani; ut Patres docent, signanter Chrysostomus Hom. 10. in Epist. ad Rom. Et idcirco congruentissimè non disposuit Deus sibi reconciliare inimicum, nisi per obsequium magis gratum, quàm offensa eius erat sibi displicens; & tale obsequium eius, est passio Christi vel meritum eius, inquit Scotus 4. d. 15. q. 7. n. 7. Juxta hæc explicari possunt Patres subinde exaggerantes necessitatem Incarnationis, ut Fulgenius lib. de Incarnat. & gratia c. 4. dicens; Nullatenus humana natura ad auferendum peccatum mundi sufficiens atque idonea fieret, nisi Unione Verbi Dei. Sola namque satisfactio Dei hominis ex dignitate operantis habebat æquivalentiam cum tam generali & gravi debito culpæ, secus est de satisfactione puræ creaturæ seclusâ elevatione operum ipsius. Deinde explicari possunt, quòd loquantur ex suppositione modernæ ordinationis Dei; ob quam nemo omnino, nisi Deus homo, potuit de condigno satisfacere pro peccatis nostris.

QUESTIO X.

De Communicatione Idiomatum inter Deum & hominem, quæ ex Incarnatione est consecuta.

94.
Communi-
catio idio-
matum quid
ex vi nomi-
ni,

Oritur ex
Incarnatio-
ne

Ratione
unitatis
personæ.

95.
Non consistit
in reali com-
municatione

IDIOMA Græcè idem est, quod Latine proprietas. Quare communicatio Idiomaticum ex vi nominis idem est, quod communicatio proprietatum. Accipi tamen generaliter solet pro communicatione quorumcumque prædicatorum.

Hanc esse ortam ex Incarnatione, ita ut quæ Christi sunt, ratione divinæ naturæ, possint dici de homine; & rursus quæ Christo competunt ratione naturæ humanæ, possint prædicari de Deo & de Verbo, apertè tradit Scriptura passim, & Ecclesia in Symbolis ac variis Conciliis contra Nestorianos, qui sicut unionem substantialem, & unitatem personæ in Christo negarunt, sic etiam hanc communicationem inter Deum & hominem sustulerunt, sitpote fundatam in præfata unitate, juxta illud Concilii Francfordiensis in Epist. Synodica: Persona unitas facit, ut quod homo pertulit, Deus pertulisse credatur.

Quæ tamen communicatio idiomaticum juxta fidem non consistit in reali communicatione attributorum divinitatis factâ humanitati, aut contra; prout diversimodè

Hæretici somniant: cum talis communicatio sit impossibilis, & in Incarnatione salva manserit utraque natura, ac utriusque proprietates, cum operationibus utriusque inconfusus. Unde humanitati non est communicata omnipotentia, immensitas &c. ideoque dici nequit omnipotens, immensa &c. Idem est de divinitate cum proportionem.

Certum igitur est in eo communicationem idiomaticum consistere quòd de eodem supposito seu personâ, quæ simul est Deus & homo, verè prædicentur prædicata divina & humana; quæ consequenter verè similiter prædicantur de se invicem. Quod etiam conficitur per hunc syllogismum expositivum: Christus est homo, Christus est Deus, ergo Deus est homo. Quemadmodum album & dulce quia conveniunt eidem lacti; illudque sic expressa connotant, possunt uti de lacte, ita de se invicem prædicari.

Hinc colligitur I. Deitatem & humanitatem, ac utriusque proprietates debere exprimi concretim, ita ut prædicatio non valeret, si utrumque vel alterutrum non exprimitur concretim. Proinde non rectè dicitur, humanitas est deitas, æternitas &c. humanitas est Deus, æternus &c. homo est deitas, æternitas &c. Deitas est homo, passibilis, crucifixus &c. Deus est humanitas, rationalitas &c. Quemadmodum nec verè dicitur, dulcedo est albedo, dulce est albedo; album est dulcedo. Ratio est quia prædicata abstractim expressa non connotant in recto idem suppositum, ratione cuius communicatio idiomaticum verificatur; & alioquin non obstantè Unione hypostatica manent naturæ & proprietates realiter distinctæ: Quæ proinde solum prædicantur de se invicem, quatenus significant idem tertium.

Colligitur II. Prædicata Verbo divino competentia sive ratione Deitatis, sive ratione personalitatis posse verè & propriè in concreto prædicari de homine, dicendo: Hic homo est Deus, æternus, principium Spiritus sancti. Similiter prædicata quæ ratione humanitatis possunt absolutè & simpliciter dici de Christo, etiam verè & propriè posse dici de Deo, sive Verbo divino, dicendo: Deus sive Verbum constat ex corpore & animâ, natum est in tempore ex Virgine, Dominus gloriæ est crucifixus &c. Patet ex dictis. Et confirmatur: Quia hæc propositio est de fide, homo est Deus sive Verbum, similiter hæc, Deus sive Verbum est homo: ergo quidquid de Deo aut Verbo formaliter prædicatur, etiam prædicatur de homine & contra; quia in ejusmodi prædicatione singulari propriè & simpliciter verâ, affirmari potest de subjecto, quod affirmatur de prædicato. Deinde nil ad proprietatem prædicationis deest. Denique tot

Evangelium

proprietas
factâ uni-
procè unio-
in Christi
nature,

Sed in hoc
quòd præ-
dicata divi-
na & huma-
na rectè de
eodem per-
sona, ali-
de se invicem
prædicantur

96.
Concretim
expressim

Sic scilicet
ut connota-
torem in
positum,

76.
Quod ar-
bitratur
variis em-
plis,

Est hæc
modi præ-
dicationis
propria.

Quaest. X. De Communicatione idiomatum inter Deum & hominem. 25

Evangelicæ & Apostolicæ, & in Symbolis contentæ sententiæ, non debent sine urgenti fundamento (quod non subest) ad improprias prædicationes relegari.

98. In qua captionem à particula reduplicativa.

Colligitur III. Prædicata divina non posse de Christo homine prædicari cum reduplicatione humanitatis, aut contra. v. g. non rectè dicitur; Christus quia homo est Deus, æternus &c. Christus quia Deus est homo &c. quia propositio reduplicativa vel dat causam, vel designat naturam ratione cujus tale attributum Christo conveniat.

Et prædicata in exclusionibus suppositivam divinam.

Colligitur IV. Communicationem idiomatum non habere locum in prædicatis, quæ excludunt suppositivam divinam: quale est hoc v. g. purus homo. Nec etiam in prædicatis quæ conveniunt Verbo aut Deitati vel humanitati prout præscindit à supposito Deus homo. Unde non rectè dicitur Verbum esse assumptum, et si assumpta sit humanitas; nec humanitatem esse incarnatam, et si incarnatum sit Verbum: hæc enim non rectè tribuuntur ipsi Christo; adeoque multò minus eo mediante aliis per communicationem idiomatum.

99. Cavendum utam in prædicatis divinitatis Christi tribuatur à denominatione acci-

Colligitur V. Prædicata divinitatis non posse Christo tribui denominatione accidentali: alioquin enim significaretur suppositorum distinctio, & accidentalis inter utrumque unio. Unde Concilium Ephesinum can. 5. damnat vocem Theophoros, id est, Desifer; eò quòd significet hominem in se subsistentem, qui ferat Deum. Similiter fugiendæ sunt voces Deificatus, dominicus, &c. nisi sano sensu explicentur; intelligendo v. g. per hominem Deificatum, humanitatem substantialiter unitam Deitati in eadem persona, per hominem dominicum intelligendo filium Domini, scilicet Patris æterni, cui specialiter appropriatur esse Dominum.

100. Petes I. An sicut juxta fidem rectè dicitur Deus esse homo factus; sic rectè dicitur homo factus esse Deus. Respondent Theologi passim Negcum Scoto in Report. 3. d. 7. quaest. 3. quia Christus homo non præexistit antequam fieret Deus, prout contra Deus præexistit, antequam fieret homo; quod tamen modus iste loquendi proprie indicat: cum prius sit rem esse, quam per formam acquisitam fieri talem, vel talem. Nihilominus, et si præfatus sensus sit proprius & congruus, existimo cum Scoto in Scripto Oxoniensi (quod est principale, & semper intelligitur quando citatur sine addito) ead. dist. quaest. 2. num. 7. istam propositionem simul alium, esto minus propriam, tamen satis congruam sensum admittere, scilicet hunc: Homo per actionem seu actionem incarnativam est Deus. Et juxta hunc sensum non requiritur ut homo præsupponatur, priusquam fiat Deus. Unde hunc loquendi modum usurparunt, post Nazianzen-

76. Cui magis proprie dicitur, Deus factus est homo, quam homo factus est Deus.

Hierinix Sum. Theol. Pars IV.

num & Ambrosium, Augustinus 1. de Trinit. cap. 13. Et Damascenus lib. 3. de fide cap. 11. Omitto alium sentum, qui est apud Lorca d. 63. n. 16 & difficultatem habet.

Petes II. An rectè dicatur, Christus incepit esse idem cum proportione est de hac propositione: Christus desit esse. Respondent Doctores passim, non rectè dici nisi cum addito, secundum humanitatem, vel quatenus homo; existimantes alioquin significari Christum sic incepisse & desisse esse, ut ante inceptionem & post desitionem simpliciter nullum esse haberet. Verùm videntur propositiones hæc aliquem saltem rectum sensum admittere, ut cenet Scotus d. 11. q. 3. Vasquez, & alii: nam Christus in rigore importat compositum ex natura humana & divina persona, quod verè incepit esse; cum de illo fuerit verum dicere, hoc compositum jam est, & antea hoc compositum non fuit. Similiter in morte esse desit: quia illud compositum quod antea fuerat, tunc amplius non erat. Nec obstat quod aliqua pars, videlicet divina natura & personalitas, præfuerit, ac semper manserit: quemadmodum non obstat homini hodie concepto, ut dicatur incipere, & mortuo, ut dicatur desuisse, quòd materia præfuerit, & post mortem tam ipsa, quam anima manserit.

101. Christus incepit esse, juxta multos non nisi cum addito, quia homo.

Rectè tamen dicitur simpliciter, si Christus supponat formaliter pro ipso composito ex humanitate & divina persona.

Quòd si ly Christus accipiatur ut connotet personam seu suppositum, adhuc vera foret propositio, si per illam nil aliud significaretur; quam suppositum istud accepisse esse in tempore: ad hujus enim verificationem sufficit, quòd in tempore accepit aliquod esse simpliciter, prout accepit esse humanum, quod est esse simpliciter, et si secundarium, istius suppositi. Inhærendo tamen rigori dialectico, videtur propositio connotando suppositum simpliciter, falsa; ut, pote exponenda hoc modo: Suppositum istud jam est, & antea non fuit, scilicet quoad nullum esse simpliciter istius suppositi; cum negatio ibi præcedens, veluti malignantis naturæ, neget totum. Aliud foret, si diceretur, Esse Christi incepit, seu Esse in Christo incepit: hoc enim exponendum est. Esse Christi (aliquod scilicet Esse simpliciter) jam est, & antea non fuit. Unde S. Bonaventura d. 11. a. 2. q. 2. de hac locutione, Christus incepit esse, dixit: Non omnino concedenda est, nec omnino neganda.

102. Si autem connotet suppositum, adhuc quodam sensu posset subsistere.

Non tamen in rigore dialectico.

Petes III. An ratione diversarum naturarum possint verificari de eadem persona Christi contradictoria? Resp. proprie loquendo quòd non: et si enim prædicata positiva, in eadem natura incompatibilia, v. g. esse Deum & hominem, æternum & temporalem, immensum & limitatum &c. verè simul denoniment eandem personam, in qua diversæ hujusmodi naturæ sunt unitæ: prædicata tamen negativa seu negativè sumpta in rigore & sine addito falso attribuantur isti personæ. Quæ proinde falso dic-

103. Non possunt de eadem persona Christi simpliciter affirmari contradictoria.

Posterior propositio quo sensu possit admitti.

diceretur non Deus, non aternus, non immensus; item non homo, non temporalis, non limitatus &c. cum negatio sit malignantis naturæ, adeoque significet ea quæ negantur nullâ ratione tali personæ competere. Ut proinde si negativè accepta huiusmodi prædicata reperiantur in eodè Christo simpliciter attributa, exponi debeant positivè vel cum tacita reduplicatione.

104.
Christus est & prædicatur univo è ceteris hominibus.

Petes IV. An Christus sit & prædicetur esse homo univo è cum aliis hominibus? Resp. Aff. eò quòd vox homo secundum eandem rationem principaliter significatam, scilicet humanitatem, conveniat Christo & aliis hominibus; esto connotatum suppositivitas sit diversum. Estque utrobique prædicatio generis de specie, aut naturæ de supposito.

An etiam homo prædicatur univo è Deo & Christo.

Respectu quorum saltem est prædicatum univocum.

Notant autem varii *Scotista* conformiter ad phrasim Aristotelicam, quòd vox homo de Deo & Christo strictè loquendo non prædicetur univo è, eò quòd prædicatio sit diversæ rationis, cum Deo sit accidentale, Christo essentielle esse hominem. Addunt tamen, quòd eadem vox sit respectu utriusque prædicatum univocum, eò quòd ipsum quod prædicatur sit unum secundum principale significatum.

105.
An Christus fuerit homo in triduo mortis.

Petes V. An in triduo mortis verum erat dicere, Christus est homo? Resp. Neg. Theologicè & realiter loquendò, ut rectè *Scotus d. 22. n. 18 D. Bonav. ibid. art. 1. q. 1.* & alii communiter: tunc enim non erat unio animæ cum corpore; ob cuius defectum, sicut non erat homo, actu scilicet & realiter ante conceptionem, sic neque tempore mortis. Logicè tamen loquendo Varii præfatam propositionem admittunt, uti hanc, Joannes est homo, etsi Joannes sit mortuus, ampliandò scilicet extrema propositionis, veluti necessariæ. Nihilominus *Scotus sup. n. 19.* posteriorem quidem logicè admittit, sed priorem negat, veluti contingentem, ob involutam in significato vocis *Christus* complexionem contingentem, ratione cuius contingens est unionem inter Deitatem & humanitatem subsistere, Deumque esse hominem; adeoque pariter contingens videri potest, Christum esse hominem, cui simpliciter attribuitur utrumque involutæ in eodem complexionis extremum. Quod *Scotus* confirmat ex eo, quòd ex necessario non possit sequi contingens, ne alioquin possit dari antecedens verum consequente falso; id ipsum autem sequeretur in præsentem, si præfata propositio foret necessaria; ut patet in hoc syllogismo: *Christus est Deus, Christus est homo, ergo Deus est homo.* Idem ob similem rationem censet *Scotus sup.* de hac, *homo albus est albus*; quam nullo homine existente putat esse falsam. Quæ quidem satis subtiliter dicta sunt; etsi ex arbitraria vocum acceptione pendere videantur.

106.
Petes VI. An Verbum rectè dicatur præ-

destinatum, eadè homo, seu ut in tempore fieret homo? Resp. Aff. contra Nonnullos. Non quasi aliquid intrinsecum Verbo pendeat à divipa providentia, sed aliquid extrinsecum, ad quod in tempore terminatur, utique v'ordinationis seu prædestinationis divinæ; quod in re aliud non est, quam sub prædestinationem cadere directè ipsam unionem Verbi cum natura humana. Quòd autem inde non accesserit Verbo aliqua gratia seu beneficium, parum refert: cum id non necessariò importet præmissus loquendi modus. Dico *loquendi modus*: de hoc enim solo potest esse quæstio. Vide *D. Bonav. d. 7. art. 2. q. 2.*

QUESTIO XI.

Quomodo Christus sit & dici possit Dei Filius, servus vel creatura?

CERTUM est de fide, quòd Christus simpliciter sit & dici debeat verus & naturalis Filius Dei. Nam in Scripturis vocatur verus & proprius ac unigenitus Dei filius. Ratio est: quia Christus est persona Verbi; hæc autem est naturalis filius Dei Patris, ut constat ex mysterio Trinitatis.

Movetur tamen quæstio, an in rigore logico vera sit propositio: Hic homo, vel Christus quæ homo est prædestinatus, ut sit filius Dei naturalis? Affirmant plurimi Scholastici, sic accipientes dictum Apostoli ad Rom. 1. *Qui prædestinatus est Filius Dei in virtute &c.* Vt cum Apostolus ibi ad litteram intelligitur, non de prædestinatione propria, sed de Declaratione, q. d. qui declaratus est esse Filius Dei per virtutem operum, signorum &c. Sic enim habent Græci & intelligunt Græci Patres, & multi Interpretes. Et favet contextus. Immo altera Expositio difficulter textui accommodatur, ut videre est apud nostrum *Sabbath* & alios. Nisi quòd facile posset intelligi de prædestinatione ad hoc totum complexum, scilicet, ut sit filius Dei in virtute, sive esse ostendatur in operibus & miraculis. Quod coincidit ferè cum Expositione Græcorum.

Hinc *Præpositus*, *Becanus*, & plures alii propositionem præmissam non admittunt: eò quòd objectum prædestinationis debeat ab ipso Deo prædestinari: saltem ratione præconcipi termino ad quem prædestinatur: dum enim aliquid prædestinatur ad alterum tamquam terminum obtinendū, debet ipse prædestinans præconcipere id quod prædestinat tamquam distinctum ab eo ad quod prædestinat; adeoque necessarium foret, præconcipi Christum sive hunc hominem velut efficiendum dignitate filiationis; quam tamen in primo suo conceptu involvit. Et quamvis nos simplici apprehensione possemus concipere hunc hominem sub ratione humanitatis in aliqua suppositi-